

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

illuminacionem habentem. Similiter Damascenus
lib. 2. tit. cap. 3. *Secundaria* (inquit) *spiritualia*
lucina sunt Angeli, ex primario illo ac sempiterno lu-
mine splendorem haurientes, nec lingua atque auribus
operantur, citra sermonis adminiculum, cogitatio-
nes suas atque consilia inter se communicantes. Et
quia hoc testimonium intelligi posset de mani-
festatione secretorum cordis tantum, quæ ad il-
luminacionem propriè dictam non sufficit, ut
testis patebit, subdit eodem capite: *Alii alios ob-*
stantis vel natura præstantiam illustrant; illud
modum perspicuum est, eos qui præstantiores, sublimio-
resque sunt, splendorem & cognitionem inferioribus
impartiri. Athanasius etiam quæst. 31. ad Anti-
ochum: *Throni, Cherubin, & Seraphin* (inquit)
mediate à Deo discunt, tanquam omnibus superio-
ribus, & Deo proximi. Hi vero docent Ordines inferio-
res, & ita deinceps semper superiora docent inferiora,
omnium autem omnium ordinum sunt Angeli, qui ho-
minum sunt Doctores. Demum Bernardus 5. de
considerat. cap. 4. officia Cherubinorum de-
scribens testat: *Cherubim ex ipso sapientia fonte, o-*
mnium altissimi haurientes, & refundentes fluentia scientia,
in universis cæli curvis infundunt. Ex quibus patet,
S. Patres aperte favere nostræ conclusioni, ac
docere, Angelos inferiores illuminari a superio-
ribus.

Nec valet responsio Durandi, dicentis S. S.
Patres solum velle, quod Deus illuminat Ange-
los inferiores mediantibus superioribus, non
mediatione causalitatis, sed dignitatis, quæ
tenens ipse prius illuminat superiores, & postea
illos. Non valet, inquam, hæc solutio. Tum
quia verbum illud, *infundunt*, quo utuntur S. S.
Patres relati, causalitatem significat: Tum et-
iam quia idè juxta Durandum Deus immedi-
ate illuminatione dignitatis illuminat Angelos
superiores, quia sunt perfectiores: hoc autem
probat mediationem causalitatis; quia hic est
ordo statutus à Deo, ut inferiora per superiora
regantur & perficiantur; unde superiora cor-
porum efficienter illuminant inferiora, & in Ec-
clesia superiora dicuntur illuminare inferiores,
juxta illud ad Ephel. 3. *Mibi omnium Sancto-*
rum minimo data est gratia hæc illuminare om-
nes.

Probat secundò conclusio ratione D. Tho-
mæ. Illuminare nihil est aliud, quam ignoram
veritatem manifestare: Sed Angeli superio-
res manifestant inferioribus veritatem igno-
ram: Ergo eos illuminant. Minor probatur:
quia Angelus superior accipit à Deo veritatem
in universali quadam conceptione, quam infe-
rior non potest percipere; utpote cui est con-
naturale attingere veritatem magis in particu-
lari, cum non habeat species ita universales sicut
Angelus superior, unde oportet quod Angelus
superior, utendo suis speciebus inadæquate, &
multiplicando actus, reddat illam proportio-
nalem intellectui Angeli inferioris, juxta illud
Dionisii supra citati: *Vnaqueque substantia intelle-*
ctualis datam sibi à diviniore uniformem intelligenti-
am providâ virtute dividit & multiplicat, ad inferio-
ris sensum dâtricem analogiam: id est juxta pro-
portionem Angelorum inferiorum, eorumque
capacitatem, ut possint in divina ferri.

Confirmatur ex D. Thoma quæst. 9. de verit.
art. 1. ad 3. Sicut Medicus quia considerat res
valde particulari, non desumit sua principia
mediate à Metaphysico, qui considerat res

A maximè in universali, sed potius à Physico, qui
non habet principia ita universalia sicut Meta-
physicus, nec tam particularia sicut Medicus: ita
etiam Angelus inferior non debet illuminari
mediate à Deo, habente universalissimam
cognitionem, sed ab Angelo sibi vicino, qui non
habet cognitionem ita universalem. In quo (ut
notat ibidem S. Doctor) est differentia inter lu-
men corporale & spirituale, quia luminis cor-
poralis quodlibet corpus est æquè capax; nam
lumen æqualiter se habet ad omnes formas visi-
biles: at verò luminis spiritualis non quilibet
spiritus est æqualiter capax, eò quod lumen
quodlibet spirituale non æqualiter se habeat ad
formas omnes intelligibiles.

Tertiò suaderi potest conclusio, aliâ ratione
D. Thomæ hinc art. 4. in corpore, ubi sic discut-
rit: *Omnes creaturæ ex divina bonitate participant ut*
bonum quod habent, in alia diffundant: nam de ratione
boni est quod se aliis communicet. Et inde est etiam quod
agentia corporalia similitudinem suam aliis tradunt,
quantum est possibile. Quanto igitur aliqua agentia
magis in participatione divina bonitatis constituuntur,
tantò magis perfectiones suas nituntur in alios
transfundere. Unde B. Petrus monet eos qui divini
bonitatem per gratiam participant, dicens 1. Petri 4.
Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum il-
lam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis
gratiæ Dei. Multò igitur magis S. S. Angeli, qui
sunt in plenissima participatione divina bonitatis, quid-
quid à Deo percipiunt, subjectis impartuntur.

Confirmatur: Sicut enim licet Deus possit
omnia per seipsum immediate causare, non ta-
men vult, quia hanc perfectionem causandi
vult etiam tribuere creaturis: ita etiam non
vult quamvis possit, omnes creaturas intelle-
ctuales per seipsum immediate illuminare, sed
aliquas aliis mediantibus, quia hanc perfectio-
nem illuminandi vult aliquibus communicare.
Unde ait Propheta Psal. 75. *Illuminans tu mirabi-*
liter à montibus æternis: id est (ut interpretatur
Nazianzenus orat. 40.) mediantibus Angelis
supremis, qui metaphoricè montes appellantur,
quia sicut montes primos Solis radios excipi-
unt, & inferioribus corporibus communicant,
ita supremi Angeli divinas illustrationes imme-
diate à Deo recipiunt, & postea illas in inferio-
res effundunt, unde & eorum Magistri à Diony-
sio nuncupantur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: Apocal. 21. dicitur quod ci-
vitas Hierusalem non eget Sole neque Lu-
nâ, id est lumine creato, quia claritas Dei illumi-
navit eam: Ergo cum Angeli Beati sint cives
hujus civitatis, non illuminantur nisi à Deo.

Secundò, Beatificare, pertinet ad solum
Deum: Sed illuminare est beatificare, saltem
accidentaliter: Ergo solus Deus illuminat.

Tertiò, Intellectus Angeli inferioris est per-
fectior nostro intellectu agente: Sed intellectus
agens ex sua perfectione habet quod non possit
illuminari: Ergo Angelus inferior à superiori il-
luminari non potest.

Ad primam respondeo cum D. Thoma quæst. 8
9. de verit. art. 1. ad 13. illa verba Apocalyp-
tis

sis intelligi & pertinentibus ad visionem Beata-

9 Ad secundum dico quod beatificare essentialiter, tam effectivè largiendo lumen, quam objectivè terminando visionem, pertinet ad solum Deum: beatificare autem accidentaliter, sicut potest pertinere ad aliquid creatum, per modum objecti, ita & quodammodo per modum efficientis: quamvis Deus semper dicatur absolute primus præmiator; quia si aliquid creatum constituit, hoc totum est ex ordinatione ac dispositione infinitæ Dei Sapientia & Providentia.

Ad tertium nego paritatem: quia intellectus agens hominis non est cognoscitivus, bene autem intellectus Angeli inferioris: quod autem illuminatur, debet prius esse cognoscitivum.

S. III.

Corollaria notatu digna.

10 Ex dictis colliges primò, quod licet superior Angelus inferiorem illuminet, non tamen contra inferiori superiorem. Ita D. Thomas hinc art. 3.

Probatur: Licet Angeli inferiores possint loqui superioribus, & illis conceptus suos manifestare, id tamen non faciunt proportionando illis species, & confortando lumen, ac distinctius rem proponendo; quia nimirum inferiores sunt, & luminis imperfectioris: Ergo Angeli inferiores non illuminant superiores. Et in hoc (ut observat idem S. Doctor ibidem in respons. ad 1.) differt cælestis Hierarchia ab Ecclesiastica, quæ licet à cælesti derivetur, ac eam representet, & aliquantulum imitetur, non tamen perfectè consequitur ejus similitudinem: in Ecclesiastica enim interdum qui sunt Deo per sanctitatem propinquiores, sunt gradu infimi, & scientiâ non eminentes; & propter hoc in illa superiores ab inferioribus doceri possunt.

11 Contra hoc corollarium objici potest: Varia mysteria Angelis innotuerunt per Ecclesiam, id est per Apostolos, ipsis Angelis inferiores; juxta illud Apostoli ad Ephes. 3. *Ve innotescat Principatibus & Potestatibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei*: Ergo à fortiori superiores Angeli poterunt illuminari ab inferioribus.

12 Respondent quidam apud D. Thomam ibidem lect. 3. (quod etiam videtur innuere Glossa) concedendo Angelos fuisse illuminatos ab Apostolis; neque hoc esse inconveniens, quia Apostoli fuerunt *eadem ætate*, id est à Deo immediatè edocti: quare sicut superiores Angeli, quia immediatè illuminantur ab ipso Deo, possunt alios illuminare; ita & Apostoli potuerunt illuminare Angelos. Unde Chrysostomus in Commentariis ad Epistolam ad Ephesios, prædicta Apostoli verba exponens, fusè demonstrat ab Apostolis illustratos esse Principatus & Potestates, hoc est supremos Angelorum ordines, & quæ hætenus ignorabant, hos ab illis didicisse. Id autem potissimum fuit Gentium ad Christum, fidemque conversio, quam nondum scivisse Angelos demonstrat ex Gabrielis verbis ita S. Josephum alloquens: *Vocabis nomen ejus Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum*; tanquam solam Judaici populi salutem cognoverit. Item Hieronymus in Commenta-

Artis ad illum locum, existimat Angelos plura ad Incarnationis mysterium, & conversionem Gentium nescivisse, ac per Ecclesiam intellexisse. Similiter Gregorius Nissenus homilia in Canticum Cantorum, eadem Apostoli verba expendens, docet per Ecclesiam innotuisse Angelis variam & multiplicem Dei sapientiam; id est (ut ipse interpretatur) magna & admirabilia quædam opera & mysteria, contrariis ex rebus contexta: *Hætenus* (inquit) *simplicem & uniusmodi potestatem Dei, & efficientiam intelligebant Angeli, qui unâ & simplici Dei voluntate, ac solo verbo omnem illam conditarum rerum varietatem existisse viderant. Variam autem illud & multiplex generis sapientia, quod ex contrariis rebus invicem nexis, aptissime constat, per Ecclesiam manifestè cognoverunt.* B. quemadmodum Verbum caro factum est: ut quæcum morte miscetur: quomodo livore suo nostra vulnera sanat: quomodo crucis infirmitate vires beneverit: quemadmodum id quod aspectabile non est, in carne manifestatur: utque captivos redimit idem ille qui emptor est, & pretium: tum quemadmodum mortem sic objit, ut à vita non recederet, & huius generis infinita. Addit aliquid majus & audacius, nimirum, *sorta estis Angelos, per sponsum sponsi pulchritudinem convenientes, obstupescit esse; quam quidem pulchritudinem nulla omnino res videre & comprehendere potest. Quem enim nemo vidit unquam, ut dicitur Ioannes, nec potest videre quisquam, ut Paulus refertur, ille corpus suum fecit Ecclesiam, & per eorum qui salvantur accessum, in charitate illam adificat, donec occurramus omnes in virum perfectum. Inhæcigitur Ecclesia, velut sponsi corpore, Angelos ait Nissenus, eum quem intueri hætenus non poterant contemplatos esse. Quemadmodum qui Solis orbem, in quem dirigitur oculus nequeunt, in aqua respiciunt. Similia habet Rupertus lib. 1. de victoria Verbi Dei, cap. 29.*

Sed contra: Quamvis aliquis viator sit perfectior in gratia, quam sit aliquis Angelus, semper tamen est imperfectior in statu, unde Christus dicebat Matth. 11. *Non surrexit inter natos mulierum major Ioanne Baptistâ: qui autem minor est in regno celorum, major est illis*: ad illuminandum autem requiritur perfectior status. Deinde Apostoli immediatè quidem, quantum ad naturam humanam, fuerunt edocti à Christo: Sed Angeli beati immediatè vident essentiam divinam: Ergo non est congruum quod illuminentur à viatoribus. Ita S. Thomas in cap. 3. Epist. ad Ephes. ubi hæc scribit: *Non est conveniens, nec ratio aliqua, ut dicamus sanctos, qui sunt in patria, doceri à quantumcumque perfectis viatoribus. Non licet inter natos mulierum non surrexit major Ioanne Baptistâ, tamen qui minor est in regno celorum, major est illis, ut dicitur Luca 7. Dicere autem quod Demones doceantur ab hominibus, hoc absque præiudicio credibile est. Sed quod beati, qui immediatè Verbum conspiciunt, quod est speculum sine macula, in quo reflectent omnia, à viatoribus doceantur, dici non debet, nec conveniens videtur. Dicendum est ergo quod innotuit Angelis per Ecclesiam, primò per Apostolos prædicantes, non quod Angeli hoc didicerint ab eis, sed per eos. Hoc verò postea aptissimo exemplo declarat. Ut enim domum, vel exemplar potius domus, quod in mente est artificis, nullus hominum videt: ea verò ubi condita est, quilibet id quod ante in artificis animo latebat, edocetur, non per domum, sed in domo. Sic nonnullæ sunt rationes mysteriorum gratia, creatura*